

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Variæ conclusiones ponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

tentia quæ nihil reale est, sed vt potentia cui annexus est ille defectus; sunt in hac specie omnes potentia vitales, multæ virtutes herbarum, & lapidum occultæ, vt virtus residens in magnete, in succino, quod vulgo ambar dicitur, & alia potentia quæ reperiuntur in piscibus, vt in remora, & torpedine, &c.

Secunda conclusio: Habitus nihil aliud est, quam qualitas quædam permanens, & de se stabilis in subiecto per se primo ordinata ad operationem non tribuens primam facultatem operandi, sed adiuvans, & facilitans illam; dicitur autem hæc qualitas permanens, & stabilis, vt distinguatur ab ipsis actibus, qui dicuntur esse quasi in continuo fieri, quia ab actuali influxu potentiarum pendent, & ideo non solum qualitates sunt: sed etiam actuales operationes potentiarum vitalium; habitus vero non habet hanc dependentiam, sed permanet cessante actu influxu animæ in qua est, non vt actus secundus: sed vt actus primus, nam ad hoc causatur in anima vt eam promptam reddat ad actus secundos eliciendos; unde eadem experientia quæ probat esse huiusmodi habitus, probat etiam esse hoc modo qualitates permanentes, quia ex actibus relinquuntur in homine hæc facilitas, etiam postquam cessat ab operatione, nam cum postea ad operandum reddit maiori promptitudine, & facilitate operatur, permanet; ergo in ea qualitas dans huiusmodi promptitudinem, atque facilitatem, ac proinde in hoc sensu intelligendum est cum dicitur habitus difficile mobilis, si per illam particulam id quod est essentialiter, & generale habitui, & non aliquis status accidentaliter, vel specialis aliqua proprietas alicuius habitus seu virtutis significanda sit. Ponitur illa particula in definitione habitus per se primo ordinata ad operationem, quia agimus de proprijs habitibus re ipsa, & essentialiter distinctis à cæteris speciebus qualitatibus, huiusmodi autem nulli sunt nisi illi qui propter operationem sunt, nam si aliquæ facultates vocantur habitus, vt bene notat P. Suarez, eo quod bene, vel male ac stabiliter disponant subiectum in ordine ad esse, illæ secundum propriam essentiam magis pertinent ad passibiles qualitates. Denique dicta experientia per quam hos habitus probamus simul declarat primarium finem horum habituum dare promptitudinem in operando, hæc ergo ratione dicimus per se primo ordinari ad operationem.

2. Vt autem melius intelligatur natura habitus ponimus illam particulam, non tribuens primam facultatem operandi, per quam non intelligimus solum principium principale, seu radicale operationis, quod est anima: sed proximam facultatem, quæ absolute confert primam potestatem operandi, hanc enim supponit habitus, & illam iuvat ad operandum. Hæc definitio proprie convenit habitibus acquisitis, sed ex illa potest fieri alia, comprehendens omnes habitus tam supernaturales, quam naturales, quæ sic debet formari. Est qualitas superaddita potentia vitali ad permanentem, & connaturali modo operandum primo, & per se ordinata, in qua definitione ponitur illa particula addita potentia vitali, vt distinguatur ab ipsis potentijs, quæ cum non supponant alias potentias, non superadduntur illis, reliquæ particulae iam explicatæ manent, & facile accommodari possunt omnibus habitibus.

QVÆSTIO V.

Vbi multa pertinentia ad habitus naturam elucidantur.

SECTIO I.

Variæ conclusiones ponuntur.

PRIMA conclusio; habitus est aliquid distinctum realiter à potentia: hæc est communis, probatur primo, quia vltima facultatem consequimur tam in bono, quam in malo, qua facilitate ante exercitium actus carebamus in potentia; ergo illa facilitas est aliquid distinctum realiter ab ea, cum possit accedere potentia, & recedere ab illa eodem modo perseverante potentia, nec sit aliquid à mente confictum: sed ante omnem fictionem vere, & à parte rei existens.

Hanc rationem inefficacem reputat P. Salas, quia idem obiectum cum potentia, & eadem eius dispositio, & eadem cognitio prævia minus delectat vel contristat solet progressu quam initio temporis, quia natura appetitus est, vt circa nova obiecta melius operetur cæteris patibus, quam circa antiqua: & simile quid est cernere in gravi tendente ad centrum, quod cum eadem habeat gravitatem, nec illi addatur aliquid formæ, nihilominus velocius movetur, quo propinquius est centro.

Verum hæc sunt frivola, nam antiqua multo citius plus delectant, quam nova, quod in rebus divinis est cernere, quæ vt ait Divus Greg. dum non habentur, fastidiuntur, dum vero experimentum sui faciunt, sunt in desiderio, & quidem dicere ibi non variari cognitionem, si varietur effectus, est divinate, cum videmus, ea quæ nobis vltimo fastidium sui pariunt, remisse proponi à cognitione. Item non est eadem dispositio, cum secundo, circa aliquod obiectum versamur, ac cum primo; nam ipsa temporis varietas maxime confert ad humanos actus. Tandem quod de motu gravis assertum non est ad intentum, nam pro diversa dispositione diversimode movetur pro distantia scilicet, vel propinquitate centri; unde cætera non sunt paria, vt est manifestum.

Et vt demus doctrinam talem esse veram, nihilominus robur non parvum habet ratio nostra. Nam obiecta recentia plus movent; ergo vt hæc ipsa iterata fastidium sui non patiantur, aliquid necessario addendum est à potentia, & actu distinctum vt videtur clarum, quia id quoddammodo est naturam superare. Est autem clara experientia assuehere nos rebus, quæ iteratæ semper placent, imo plus placent, quod apparet in operationibus virtutum; vltimo enim dulcescunt taliter, vt multoties sine labore exerceantur.

Dices cum alijs id provenire ex remotione impedimentorum. Sed contra, quia in vitæ est viscosus humor impediens, & in alijs; in animo autem rationali nihil simile fingi potest, cum enim sit spiritualis, non habet ex se feces actus proprios impediens. Quod si vltimo vitio sum à se abiecit, de illo ipso vitioso rogabo, quid sit, non enim id habet à natura quæ est purissima.

& ita tantum vsu est comparatum, & similiter contingit cum per vitia promptitudo ad bonum obliteratur.

4 Secundo probatur, nam dantur homines sapientissimi, & qui naturas rerum apprimè callent, & de virtutibus, & vitijs eruditissime disputant, qui nihilominus ob pravam peccandi consuetudinem ita sunt vitijs obstricti, vt emergere vix possint, & si aliquando respiciant, statim in peccata relabuntur, in his planè à potentia, & speciebus aliquid est distinctum quod in voluptates inclinât vetitas.

Nec potest dici id provenire ex dispositione corporis, & calore fervente, vidimus enim senes aliquos, in quibus pene emotuus naturalis calor fuerat in vitia proclivus, quia versa in naturam fuerat consuetudo, & si nobis non sit fides, sit sacra scriptura, quæ duos illos iudices Sufannæ dierum malorum inveteratos narrat in eius concupiscentiam exarsisse, cuius ardoris causam præbuit Daniel, dicens sic faciebatis filiabus, &c.

5 Tertio probari potest ex habitibus infusis, quos omnes Theologi admittunt cum Tridentino *sessione 6. cap. 7.* sicut enim illi non sunt potentia ipsæ vitales, neque species rerum, sic acquisiti esse possunt, quos experientia compertum est comparari.

6 Secunda conclusio: Habitus proprie sumptus debet dicere ordinem transcendentem ad operationem. Probatum primo, nam habitus proprie sumptus dicit rationem aliquam ab omnibus alijs speciebus qualitatibus distinctam: sed hæc non est alia præter ordinem ad operationem vt quid se tenens ex parte potentia: ergo illa ratio illi maxime est essentialis; probatur minor, maior enim est sine controversia, nam in habitu invenimus esse difficile mobilem à subiecto, quæ ratio convenit potentia, passibili qualitati, &c. & ita per hanc non distinguitur: invenimus præterea esse aliquid additum potentia, quod si ita est ad operationem ordinatur necessario, nam potentia, vt potentia nihil addi potest nisi in ordine ad operationem, cum potentia vt potentia ad operationem ordinatur.

Dices, potentiam etiam ordinari ad operationem; sed hoc est fatuolum, quia nos non dicimus per præcise ordinem ad operationem constitui: sed per hoc, quod sit quid potentia additum ordinatum ad operandum, quæ duæ rationes habitum constituent.

7 Secundo habitus distinguitur à passibili qualitate: rogo per quid distinguatur, si per ordinem primarium ad operationem non distinguuntur? certe hæc dicitur qualitas difficile mobilis à subiecto, quia illud recte se habet in ordine ad se, sed hoc totum habet illa qualitas non operativa; ergo dicendum est solum per ordinem transcendentem ad operationem superadditum potentia distinguui habitum à quacunque alia.

Ex quibus omnibus colligitur falso asserere Thomistas sanitatem, pulchritudinem, & similes qualitates esse habitus; nam pulchritudo ex Aristotele est dispositio recta membrorum, cum quadam suavitate coloris; sanitas autem est debita humorum temperatio, quis autem non videat in his definitionibus includi plures qualitates primas, & secundas, quarum aggregatio nequit efficiere vnum aliquid per se in prædicamento collocabile, eo modo quo collocatur habitus. Sanitatem efficiunt temperatae qualitates; pul-

chritudinem efficiunt figura, & color. Ecce plura ex quibus vnum tantum ens per accidens resultat.

Quod si dicas illa concurrere vt materialia substracta ex quibus vna qualitas absolute resultat.

Contra est, nam ex præcisa humorum contemplatione, etiam si nihil addatur intelligimus formalissimam sanitatem; pone enim à Deo separati qualiteram illam, vt potest, certe nihilominus proportio remanebit humorum, in qua formaliter consistit sanitas. Item humores non vniuntur inter se, vt est clarum; ergo nequit vna qualitas absolute talis esse in illis. Pater consequentia, quia vnum continuum, & vnum numero idem sunt secundum Aristotelem.

Dices Aristotelem, & Divum Thomam docere sanitatem, & pulchritudinem esse habitus.

Respondeo esse habitus in lata quadam significatione, quatenus per illa bene se habent permanentiter subiecta in ordine ad se; hic autem tantum loquimur de habitu in speciali, & propria significatione, eo modo, quo sufficiens est ad constituendam specialem rationem in prædicamento collocabilem.

Dices pulchritudinem esse qualitatem sensibilem, quæ percipitur à visu; ergo non est ens per accidens; nego antecedens, quia non est qualitas, sed aggregatio qualitatibus. Deinde nego consequentiam, nam numerus etiam est ens per accidens, & à sensu percipitur, sicut cumulus, qui in omnium sententia ens per accidens est, & est visibilis: pulchritudo ergo est aggregatum ex proprijs sensibilibus, ob quam rationem percipi visu potest.

SECTIO II.

Alia conclusiones circa habitus naturam proponuntur.

Tertia conclusio: habitus est causa efficiens aequum: hæc est contra Aureolum, Durandum, Paludanum, Hurtado, & alios asserentes habitum nullo pacto esse effectivum sed dispositive tantum concurrere, quasi pondus quoddam imprimendo ipsi potentia: defendunt hanc conclusionem Suarez, Valentia, Salas, Vasquez, Fonseca, Conimbricenses, Florentia apud Muriam. Probatum primo, quia ex nullo capite implicat activitas habitui; ergo illi non est neganda. Probatum antecedens; nam ratione vitalitatis repugnantia esse nequit ex parte actus, sic enim nec species impressa concurreret, nec quia est actu imperfectior ob eandem rationem, nec quia habitus est; nam habitui vt talis est, non repugnat activitas; habitus enim supernaturales efficienter concurrunt, & species quæ ad habitum à P. Hurtado redduntur.

Dices habitus supernaturales, & species concurrere, quia ipsi in effectu aliqua formalitas responderet, quæ nequit habitui acquisito respondere.

Sed contra primo, nam cum causa adequata non adequate concurrente potest alia concurrere, ex quibus vnum principium adequatum coalescit; ergo cum potentia illo pacto concurrente poterit habitus concurrere, ex quibus vnum adequatum principium coalescat; probatur antee-

Nnn 3 dens